

Odbor za finansije i poreze

CILJ 1: SMANJENJE ADMINISTRATIVNOG OPTEREĆENJA DEVIZNOG POSLOVANJA

...KROZ IZMENU ZAKONA O DEVIZNOM POSLOVANJU

IZAZOV: Postojeći Zakon o deviznom poslovanju predstavlja značajan teret modernom poslovanju, kreira velike administrativne troškove i usporava transakcije, te tako ugrožava efikasnost poslovanja, smanjuje dostupnost finansijskih sredstava start-up kompanijama i maloj privredi. Negativan efekat je uočljiv i kod širenja domaćih kompanija u regionu, smanjenja konkurentskih uslova poslovanja domaćih kompanija i preduzetnika, a posebno za potencijal razvoja digitalne ekonomije što predstavlja ključni faktor za dostizanje viših održivih stopa privrednog rasta u narednom periodu.

Važeći zakon donet je 2006. godine i menjan je nekoliko puta od tada, ali ni jedna izmena nije rešila ključne zamerke privrede koje se tiču netransparentnosti ograničenja, velike administrativne intenzivnosti, a od nedavno je neizvesnost u primeni propisa značajno porasla uz različita tumačenja regulatora. Ključni izazovi odnose se na:

- a) „pozitivistički“ pristup u tumačenju propisa (sve što nije eksplicitno dozvoljeno tumači se kao zabranjeno), otežava sprovođenje propisa dok uvođenje novih digitalizovanih vidova poslovanja uslovljava izmenom zakona,
- b) sva ograničenja nisu navedena u samom zakonu, već se uvode i velikim brojem podzakonskih akata,
- c) primena “*ex ante*” devizne dokumentarne kontrole za pojedinačnu transakciju od strane NBS (kreditni poslovi i garancije), dovodi do različitih tumačenja koja često nisu obrazložena i javno dostupna,
- d) administrativno opterećenje, uzrokovano deviznom dokumentarnom kontrolom prilikom svake transakcije se značajno usporava i poskupljuje poslovanje, imajući u vidu da savremeni načini obrade zahteva od strane banaka (straight through processing) nisu mogući.

PREDLOG REŠENJA: Potrebna je korenita izmena regulatornog okvira kako bi se **napustio sistem “ex ante” devizne dokumentarne kontrole pojedinačnih transakcija i umesto toga uveo sistem analize i upravljanja rizikom** zavisno od tipova transakcija, njihove veličine i slično. Poboljšanja regulatornog okvira bi trebalo da podrazumevaju:

- Izmenu tehnike pisanja zakona u odnosu na postojeći način. Propisati **sve zabrane u samom zakonu**, dok bi podzakonski akti precizirali način primene propisa, ali ne bi mogli da uvode dodatna ograničenja,
- **ukidanje u *ex ante* devizne dokumentarne kontrole, a posebno obaveze registracije** (zapravo odobrenja pojedinačnih) **kreditnih poslova sa inostranstvom** (umesto toga uvođenje prave registracije, tj. *ex post* izveštavanja), i **sprovođenje liberalizacije garancijskih poslova** (npr. po modelu reforme koju je Hrvatska sprovela 2003. godine),
- **olakšanje platnog prometa sa inostranstvom ukidanjem prethodne devizne dokumentarne kontrole od strane banaka**, kao i **upotrebu šifara plaćanja isključivo u statističke svrhe** umesto kao preduslov obavljanja transakcije, i
- **pojednostavljivanje i omogućavanje prenosa i prebijanja potraživanja i dugovanja** u poslovanju sa inostranstvom (u skladu sa primerom Hrvatske od 2003. godine),

Pomenute mere ni u kom slučaju ne bi zadirale u postojeća ovlašćenja Vlade Republike Srbije i Narodne banke Srbije **da u slučaju pojave značajnih rizika za makro-ekonomsku i finansijsku stabilnost zemlje, mogu odmah uvesti privremena ograničenja pojedinih tipova deviznih i međunarodnih transakcija za koje je procenjeno da su rizične.**

...KROZ POJEDNOSTAVLJENJE UMEMSTO KOMPLIKOVANJA IZVEŠTAVANJA O PREKOGRANIČNIM TRANSAKCIJAMA, U SKLADU SA PRAKSOM U EU

IZAZOV: Postojeća regulativa deviznog poslovanja izvršenje pojedinačnih prekograničnih transakcija posebnim uslovljava administrativnim zahtevima, koji se koriste u svrhu prikupljanja podataka za platnobilansnu statistiku. Ne sporeći važnost prikupljanja podataka smatramo da takav način njihovog prikupljanja neopravdano opterećuje prekogranične transakcije, usporava ih, otežava i povećava troškove. Takav način prikupljanja podataka, iako se isti prikupljaju za iste svrhe u svim EU zemljama, ne postoji, a poslednja članica EU koja je imala takve procedure, ukinula ih je počev od 2011. godine. Uprkos već komplikovanoj regulativi sredinom jula 2020. donete su izmene Uputstva za sprovođenje Odluke o uslovima i načinu obavljanja platnog prometa sa inostranstvom, čija primena počinje od 1. januara 2021. Tačkom 50. stvoren je dodatni administrativni teret za banke i celu privredu u pogledu prikupljanja statističkih podataka, koji opterećuje i poskupljuje postojeće transakcije. Od banaka se zahteva da obezbede tražene podatke tako što će izmeniti sve forme unosa naloga za plaćanje ili naplatu, počevši od svog informacionog sistema, do svakog elektronskog servisa koji klijenti koriste. Privreda će, sa druge strane, imati povećan administrativni rad na unosu velikog broja podataka, na početku manuelno, a zatim i dodatne troškove za prilagođavanja IT sistema. Posebne probleme imaće kompanije koje koriste SWIFT mrežu za dostavu naloga, jer će zbog ograničenja broja karaktera u jednom nalogu moći da dostavi najviše 3-4 fakture, što će dovesti do povećanja broja naloga što za posledicu ima značajno povećanje troškova klijenta. Ostavljeni prelazni rok od nešto manje od šest meseci je suviše kratak čak i u redovnim okolnostima, a naročito u uslovima borbe protiv epidemije COVID-19, kada su značajni IT resursi već angažovani za primenu drugih mera regulatora.

PREDLOG REŠENJA: Staviti van snage tačku 50. Uputstva za sprovođenje Odluke o uslovima i načinu obavljanja platnog prometa sa inostranstvom i dalje raditi ne pojednostavljenju, a ne na dodatnom opterećivanju transakcija za potrebe statistike. Potrebno je analizirati modele izveštavanja za potrebne platnobilansne statistike koji se koriste u zemljama EU i u skladu sa tim reformisati sistem prikupljanja podataka od strane NBS.

CILJ 2: POVEĆATI TRANSPARENTOST IZMENA PORESKOG SISTEMA I OLAKŠATI PRIMENU PROPISA

...KROZ OBAVEZNE KONSULTACIJE PRE DONOŠENJA PROPISA I JASNE PORESKE PROPISE

IZAZOV: Srpski poreski sistem kao celina je konceptualno dobro osmišljen i poreske stope su uglavnom konkurentne. U poslednjih par godina postoje inicijative za veoma postepeno spuštanje opterećenja zarada, što je potez koji poslovna zajednica pozdravlja kao tendenciju, imajući u vidu da većih efekata nije bilo.

U poslednjih nekoliko godina glavna zamerka poslovne zajednice fokusirana je na izmene poreskih propisa koji se menjaju svake godine, uglavnom **bez, ili sa ograničenim, prethodnim konsultacijama sa poslovnim i profesionalnom zajednicom**, što dovodi do povećanja nepredvidljivosti poreskog okruženja, ponekad i nekonzistentnosti poreskih propisa, a poseban problem predstavlja primena novih propisa. Takođe, **podzakonski akti** koji treba da olakšaju primenu propisa i pruže detaljna uputstva (npr. Zakona o PDVu) **ograničenu** su na opis samo izolovanih pitanja za koje zakon eksplicitno propisuje obradu u podzakonskom aktu. Jedini način na koji poreski obveznici mogu da dobiju bilo kakve smernice u vezi sa tim kako će poreski zakoni i propisi biti tumačeni od strane poreskih vlasti jesu mišljenja Ministarstva finansija. Postupak izdavanja je dugačak, često se završava mišljenjem koje ne pruža konkretan odgovor na pitanja koja postavljaju poreski obveznici. Štaviše, ova mišljenja se često ignorišu od strane Poreske uprave u poreskim kontrolama.

PREDLOG REŠENJA: Obezbeđivanje da svi predlozi izmena poreskih zakona budu **blagovremeno izneti javnosti na konsultacije** pre podnošenja Narodnoj skupštini.

... KROZ IZRADU SVEOBUH VATNIH PRAVILNIKA O PRIMENI KLJUČNIH PORESKIH PROPISA

PREDLOG REŠENJA: Ministarstvo finansija treba da izdaje **obavezujuće i detaljne propise za primenu poreskih zakona**, u svim poreskim oblastima: PDV, porez na dobit pravnih lica, porez na dohodak i porez na imovinu. Ova pravila treba da pruže detaljno objašnjenje kako svako pojedinačno pravilo propisano poreskim zakonima treba da bude primenjeno i tumačeno. Za razliku od mišljenja Ministarstva finansija, **ovi propisi bi bili obavezujući, ne samo za poreske obveznike i Poresku upravu, već i za sudove**. Takođe, za razliku od mišljenja, poreski propisi bi propisivali opšta pravila primenjiva na različite situacije (pravno gledano, mišljenja su obavezujuća samo u odnosu na konkretan raspored činjenica u vezi mišljenjem koje je izdato).

CILJ 3: UNPAREĐENJE SISTEMA DONOŠENJA ODLUKA U PORESKIM SPOROVIMA

...KROZ KONTINUIRANU SPECIJALIZACIJU I EDUKACIJU

IZAZOV: Sistem rešavanja sporova je najslabija tačka poreskog sistema Srbije. Pozitivan iskorak je ostvaren kroz izmeštanje nadležnosti za rešavanje drugostepenih poreskih postupaka iz Poreske uprave u Ministarstvo finansija, u skladu sa preporukama Odbora za finansije i poreze. Sudska kontrola Poreske uprave ograničena je samo jednom instancom (Upravni sud) koja nema kapacitet da se suoči sa kompleksnim poreskim slučajevima. Upravni sud nema specijalizovane sudije ili veća za poresku materiju, i pored njene izuzetne kompleksnosti i specifičnosti, te sudije preuzimaju predmete bez adekvatne dubinske edukacije u ovoj oblasti.

PREDLOG REŠENJA: Neophodna je funkcionalna ili personalna specijalizacija sudija u okviru Upravnog suda za postupke u poreskoj materiji kao i uvođenje stalne i sveobuhvatne edukacije sudija Upravnog suda (posebno onih specijalizovanih za poreske postupke) od strane Pravosudne akademije.

CILJ 4: ZAVRŠAVANJE REFORME PARAFISKALNIH NAMETA

...KROZ UREĐENJE NAKNADE ZA UNAPREĐENJE I ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE

IZAZOV: 2018. godine donet je Zakon o naknadama za korišćenje javnih dobara koji je regulisao ovaj tip neporeskih nameta. Ipak Naknada za unapređenje i zaštitu životne sredine je u toku nekoliko meseci 2019. godine doživela dve korenite izmene naplate, a trenutno važeća ne zadovoljava princip "zagađivač plaća" te tako ne podstiče smanjenje zagađenja koje se mere.

PREDLOG REŠENJA: Integrisati ovu naknadu u Naknadu za zagađenje (proširiti bazu za naplatu ove naknade na sva pravna lica koja imaju obavezu merenja), dok obračun treba ostaviti prema formuli za Naknadu za zagađenje (obezbeđivanje proporcionalnosti naknade količini zagađenja). Obezbediti podelu prihoda od Naknade za zagađenje između centralnog i lokalnih budžeta. Razrezivanje naknade ostaviti na nivou Republike dok bi lokalnim inspekcijama trebalo dati nadležnost za nadgledanje sprovođenja.

CILJ 5: OMOGUĆAVANJE UPOTREBE DIGITALNIH REŠENJA U FINANSIJAMA I POREZIMA

...KROZ RAZVOJ DIGITALNOG IDENTITETA, RAZMENU PODATAKA I OPEN BANKING

IZAZOV: Dalje unapređenje iskustva korisnika finansijskih usluga, olakšavanje procedura i automatizacija procesa moguće je isključivo uz dodatni razvoj regulative i razmene relevantnih podataka između javnog i privatnog sektora.

PREDLOG REŠENJA: Konkretni predlozi tiču se razvoja digitalnog identiteta građana, razmene podataka o fizičkim i pravnim licima sa državnim institucijama kao što su Poreska uprava i PIO fond u cilju efikasnije ocene kreditnog rejtinga, kao i primena open banking-a za poboljšanje iskustva korisnika i automatizaciju procesa.

- **Razvoj digitalnog identiteta građana.** Prve korake pozitivnog razvoja regulative za daljinsko identifikovanje videli smo od skora na primeru fizičkih, i pravnih lica upotrebom video tehnologije i dvofaktorske autentifikacije za ugovore do RSD 600.000, za finansijske institucije koje su pod kontrolom NBS-a. U cilju omogućavanja sklapanja ugovora na daljinu i za kompanije iz drugih industrija, jedno od rešenja je formiranje nacionalnog sistema za čuvanje digitalnog identiteta građana. Na ovaj način, građani bi bili u mogućnosti da elektronski potpišu bilo koji ugovor (ekvivalent svojeručnom potpisu), korišćenjem mobilne aplikacije preko koje bi građani pristupali svom el. potpisu sačuvanom u cloud-u. Omasovljavanje ovakvog sistema bi moralo da podrazumeva inicijalnu identifikaciju klijenata na daljinu, što bi se moglo postići upotrebom video tehnologije, uz relevantne izmene zakona. Primer korišćenja digitalnog ID-a nalazimo u skandinavskim zemljama (Švedska, Norveska, Finska i Danska), gde su banke bile nosioci nacionalne šeme BankID, koja je omogućila građanima ovih zemalja izdavanje elektronskog potpisa uz samo jednu identifikaciju u bilo kojoj od banaka. Osim ovog primera postoji i primer u Velikoj Britaniji, gde se upotrebom aplikacije identifikacija građana vrši na osnovu selfie-a, a korišćenjem robotike koja omogućava poređenje lica sa selfie-a i onog na ličnoj karti uz funkcionalnost liveness detection.
- **Razmena podataka o fizičkim licima (i pravnim licima) sa Poreskom upravom i PIO fondom.** Ova tema je od suštinskog značaja za dalju digitalizaciju procesa u poslovanju sa stanovništvom, ali u određenoj meri i pravnim licima. Inicijativa može ići u dva pravca, prema poreskim organima ili prema PIO službi, kako bi se automatskom razmenom podataka došlo ili do direktnog ili indirektnog podatka o visini primanja klijenata, uz klijentovu saglasnost. Primere razmene informacija državnog i privatnog sektora sličnih se naći u zemljama u okruženju i u EU (Slovačka, Hrvatska, Rumunija, Bugarska).
- **Open banking (PSD2).** Dozvoljavanje tzv. Open Banking-a (što bi se postiglo implementiranjem PSD2 direktive u sistem Srbije) bi otvorio mogućnost savremenim nefinansijskim institucijama (fintech kompanija) upliv u određene segmente usluga, čime bi se povećala konkurencija u do sada isključivo bankarskim uslugama. Takođe, ovaj koncept omogućavao bi jednostavnu razmenu podataka o klijentima i korišćenju proizvoda između banaka, što bi dovelo do bržih procedura i boljeg iskustva korisnika finansijskih usluga (dalja automatizacija kreditnog procesa, procesa otvaranja računa kroz pojednostavljen account switching i slično).

...KROZ IMPLEMENTIRANJE SISTEMA ELEKTRONSKOG FAKTURISANJA SA ASPEKTA OPOREZIVANJA

IZAZOV: Zakon o računovodstvu sadrži odredbe o izdavanju elektronskih faktura, međutim potrebno je precizirati poreski aspekt posebno sa aspekta PDV-a, i načina rada i nadležnosti Poreske uprave po ovom pitanju.

PREDLOG REŠENJA: Imajući u vidu da Zakon o PDV-u daje nadležnost za bliže uređivanje izdavanja računa i pojednostavljenja vezano za izdavanje računa, smatramo da je potrebno Pravilnikom o primeni PDV-a precizirati sve poreske aspekte elektronskog fakturisanja i nadzora nad istim.

CILJ 6: UNAPREĐENJE POJEDINAČNIH REŠENJA U PORESKIM PROPISIMA

...porez na dohodak građana

IZAZOV: Izmenom člana 18 Zakona o porezu na dohodak građana, krajem 2019, i prethodnim mišljenjem iz februara 2019. godine, uveden je veliki **administrativni teret poslodavcima za prikupljanje dokumentacije za pravljenje troškova prevoza za dolazak i odlazak sa rada**. Imajući u vidu da se gornja granica od 3,988 dinara mesečno nije menjala, te da je efekat povećanja prihoda po ovom osnovu u budžetu minoran, takvo povećanje predstavlja isključivo povećanje administrativnih troškova poslovanja. Imajući u vidu da su troškovi za koje se dokumentovanje priznaje troškovi javnog transporta, troškovi benzina, troškovi taksi prevoza, ovime se u neopravdano destimulišu zaposleni koji na posao dolaze biciklom, pešice ili drugim ekološki značajno boljim načinima prevoza. Uzimajući u obzir problem koji gradovi u Srbiji imaju sa zagađenjem vazduha, ovakvu destimulativnu poresku politiku za ekološki transport do posla svakako smatramo neprihvatljivom.

PREDLOG REŠENJA: Brisanje reči „dokumentovanih“ iz člana 18, stava 1, alineje 1 i poništavanje mišljenja iz februara 2019. godine.

IZAZOV: Oporezivanje ličnog dohotka stranaca za njihov rad u Srbiji kada je fakturisan kao usluga Članom 100a Zakona o porezu na dohodak građana (Zakon) reguliše se način utvrđivanja i plaćanja poreza na dohodak u slučaju kada je isplatilac prihoda strano pravno lice. U ovom članu je navedeno da obveznik koji ostvaruje zarade i druge prihode u ili iz druge države dužan je da sam obračuna i uplati porez po odbitku po odredbama Zakona, ako porez ne obračuna i ne uplati isplatilac prihoda. U skladu sa članovima 99. i 101. Zakona, porez na dohodak, po odbitku, obračunava, obustavlja i uplaćuje isplatilac (pravno lice) u momentu isplate prihoda, ukoliko se radi o domaćem pravnom licu – obvezniku obračunavanja i plaćanja poreza po odbitku.

Međutim, u praksi su se prilikom kontrola obveznika pojavila različita tumačenja odredbi Zakona. Naime, tokom poreskih kontrola domaćih pravnih lica koje su deo multinacionalne grupe i kod kojih su upućenici na privremenom radu, a zadržali su svoj radni odnos i primaju dohodak od povezanih stranih pravnih lica (u nekim slučajevima i u situaciji kada postoji ugovor o radu kako u Srbiji, tako i u inostranstvu), Poreska uprava je neretko nalazila da su domaća pravna lica bila u obavezi da u skladu sa članom 99. i 101. podnose poreske prijave, obračunavaju porez na dohodak isplaćen u inostranstvu i plaćaju porez kao da su isplatioci dohotka tim upućenicima, s obzirom na to da su domaća pravna lica imala trošak u vezi sa zaradama tih lica iz inostranstva (matične kompanije iz inostranstva fakturišu trošak zarada upućenih lica kao deo usluge).

Slučajevi u praksi koji su napred pomenuti dovode do situacije da se jedan isti dohodak dvostruko oporezuje:

1. Prvi put kada fizička lica samooporezivanjem plate porez na zaradu, a zatim i godišnji porez na dohodak građana.
2. Drugi put po rešenju Poreske uprave u spornim kontrolama, nakon čega se isti oporezovani dohodak još jednom smatra oporezivim dohotkom za potrebe ponovnog utvrđivanja godišnjeg poreza na dohodak građana.

Osim što se jedan dohodak oporezuje dva puta, posledica ovakve prakse je i započinjanje krivičnih postupaka protiv odgovornih lica u domaćim pravnim licima u situacijama u kojima je porez blagovremeno i u skladu sa Zakonom prethodno već plaćen.

PREDLOG REŠENJA: Imajući u vidu da problem postoji više od deset godina, te da ga očigledno nije bilo moguće rešiti uobičajenim tumačenjima nadležnog Ministarstva finansija kroz zvanična mišljenja, potrebno je zajednički pristupiti rešavanju ovog problema i utvrditi jasnu i preciznu primenu članova 99, 100a i 101 Zakona, koje bi eliminisale ovu pravnu nesigurnost. Rešenje ovog problema trebalo bi tražiti u pripremi uputstva kao internog akta Poreske uprave i u donošenju pravilnika kao opšte obavezujućeg podzakonskog akta, koji bi bili doneti u skladu sa Zakonom i stavom Ministarstva koji je iznet u zvaničnim mišljenjima, a kojima bi se potvrdilo da je obaveza

fizičkog lica da prijavi prihod iz inostranstva i plati porez shodno članu 100a Zakona, bez obzira da li je kompanija u Srbiji imala trošak u vezi sa zaradama upućenih lica isplaćenih u inostranstvu od strane njihovih matičnih kompanija.

Godinama unazad jedna od aktuelnih poreskih tema je tema

...porez na dodatu vrednost

IZAZOV: Dobra i usluge iz oblasti građevinarstva u kojima se pravila iz člana 10. stav 2, tačka 3) o poreskom obvezniku Zakona o PDV-u primenjuju pri izračunavanju PDV-a.

Osobe zaposlene u poreskom, ili u finansijskom i računovodstvenom, sektoru (u kompanijama koje nemaju zaposlene kojima su posebno dodeljeni zadaci u vezi sa porezima), gube dosta vremena na tumačenje oblasti sa kojom uopšte nisu upoznati, i na utvrđivanje da li neka određena delatnost u fakturi spada u sektor građevinarstva. Pored činjenice da su trenutno primenjiva pravila komplikovana za primenu, takođe postoji i nedostatak sigurnosti u njihovoj primeni za poreske obveznike. Primarni razlog za ovo leži u upućivanjima na neporeska pravila (pravila o klasifikaciji poslovnih delatnosti) koja kao takve ne pružaju nedvosmislen odgovor da li je konkretna transakcija *de facto* usluga koja spada u sektor građevinarstva.

PREDLOG REŠENJA: Pravilnik o utvrđivanju dobara i usluga iz oblasti građevinarstva za svrhu određivanja poreskog dužnika za porez na dodatu vrednost ("Službeni glasnik RS", broj 86/2015) treba da bude poništen i treba da budu određena jasna pravila primene.

IZAZOV: Neprimerene administrativne obaveze u vezi evidentiranja, kao obveznika PDV, stranog lica koji isključivo vrši otpremanje robe u inostranstvo, a koja se nalazi u postupku carinskog skladištenja.

Izmenom člana 10a Zakona o porezu na dodatu vrednost koja je u primeni od januara 2020. godine, uvedena je obaveza PDV registracije za strana lica koja vrše promet dobara i usluga i u situacijama kada vrše promet za koji je propisano poresko oslobođenje sa pravom na odbitak prethodnog poreza – dakle i u slučajevima kada se PDV u Republici Srbiji ne plaća.

Propisana obaveza registracije uključuje i situaciju kada strano lice vrši unos dobara u carinsko područje Republike Srbije, gde ista ostaje praćena od strane carinskog organa RS, izdavanjem dokumentacije u postupku carinskog nadzora do momenta ponovnog izvoza sa carinskog područja RS, pri čemu se navedena dobra ne stavljaju u slobodan promet, odnosno ne uvoze na teritoriju Srbije.

U konkretnom slučaju, radi se o modelu poslovanja koji podrazumeva da velike inostrane kompanije otvaraju u Srbiji regionalne logističke centre koji im služe za držanje zaliha kako bi u svakom trenutku podmirili potrebe lokalnih tržišta u ovom delu Evrope. Optimizovan lanac snabdevanja, odnosno držanje robe na lokaciji u blizini tih tržišta (zemalja jugoistočne Evrope) važan je deo poslovne strategije navedenih kompanija, a Srbija se smatra pogodnom lokacijom upravo zbog centralnog položaja u regionu. Prema navedenom modelu, tok robe bi podrazumevao da se iz jedne strane zemlje (npr. fabrika ili skladište u Poljskoj), roba prenosi u drugu stranu zemlju (npr. Severnu Makedoniju) samo sa privremenim fizičkim zastojem u carinskom skladištu u Srbiji.

Imajući u vidu da se usled primene izvoznog poreskog oslobođenja (shodno članu 24. Zakona), svakako PDV ne plaća u RS, te bi obaveza stranog obveznika bila da zapravo podnosi „prazne“ PDV prijave tj. prijave bez iskazane PDV obaveze, ukazujemo da se na ovaj način neprimereno nameće administrativni teret nerezidentnim licima koja u Srbiji posluju na gore opisan način.

Navedena odredba Zakona ne stimuliše kompanije da baš Srbiju odaberu kao regionalni logistički centar u regionu, što znači da država/fiskus, na ovaj način može izgubiti potencijalne prihode koji bi nastali kao

posledica pružanja usluga zakupa skladišta i pratećih logističkih usluga (usluga manipulacije robom, prevoza, posredovanja sl.) u Srbiji.

PREDLOG REŠENJA: Izmena člana 10a Zakona o porezu na dodatu vrednost tako da nerezidenti koji isključivo otpremaju stranu robu koja se nalazi u okviru carinskog postupka u inostranstvo, odnosno ne stavljaju robu u slobodan promet u RS, budu izuzeti od obavezne PDV registracije.

...porez na dobit pravnih lica

IZAZOV: Otpis vrednosti pojedinačnih potraživanja po osnovu kredita. Poslednjim izmenama Zakona o porezu na dobit pravnih lica, zakonodavac je uveo novu odredbu na osnovu koje rashodi u poreskom bilansu mogu sadržavati otpis vrednosti pojedinačnog potraživanja na osnovu kredita odobrenog nepovezanom licu, pod uslovom da su prošle minimalno dve godine od dana dospelosti potraživanja i da su dokumenta koja dokazuju dužnikovu nesposobnosti da izvrši novčanu obavezu propisno dostavljena. Zakonodavac nije precizirao da li se kao dan dospelosti smatra trenutak kada je celokupno potraživanje proglašeno za dospelo ili se dan dospelosti određuje na osnovu na osnovu neizvršenja "najstarije neplaćene rate" (bez obzira da li se neizvršenje obaveze odnosi na plaćanje glavnog iznosa, kamate, naknade ili drugog potraživanja). Dalje, nije moguće, na osnovu zakonskih odredbi, odrediti koja bi tačno dokumenta bila prihvatljiva od strane poreske kontrole kao pogodna za dokazivanje nesposobnosti dužnika da ispuni svoje novčane obaveze.

PREDLOG REŠENJA: Da bi se izbegla mogućnost različitog tumačenja ove zakonske odredbe, Ministarstvo finansija bi trebalo da odredi, u izdvojenom mišljenju, šta se tačno smatra danom dospelosti potraživanja: vreme kada je celokupno potraživanje proglašeno za dospelo, ili dan dospelosti najstarije rate/pojedinačnog potraživanja na osnovu kojeg je dužnik u docnji. Povrh toga, ovo mišljenje bi trebalo da odredi, u svetlu poreske kontrole, da će se dokumenta određena internim propisima odnosno banke smatrati odgovarajućim dokazom o nesposobnosti dužnika da ispuni svoje novčane obaveze.

PREDLOG REŠENJA: Mišljenje Ministarstva finansija iz 2015 bi trebalo poništiti.

IZAZOV: Priznavanje pozitivne razlike između neotpisane poreske i neotpisane računovodstvene vrednosti rashodovanog sredstva.

Poreski obveznici koji vrše nadogradnju na sredstvima koja je veća od 10% knjigovodstvene vrednosti, primenjuju nova pravila o amortizaciji na celokupnu vrednost tog osnovnog sredstva. U takvim situacijama, posebno kod određenih kategorija sredstava (nematerijalnih ulaganja) gde je računovodstvena amortizacija bila znatno viša od poreske amortizacije, dolazi se u situaciju da kod preračuna na „nova“ pravila znatan deo osnovice za poresku amortizaciju gubi te na taj način obveznici po ovom osnovu mogu imati trajne poreske razlike. Novim pravilnikom o poreskoj amortizaciji delimično je regulisan način da se ovakav negativan efekat promene pravila obračuna spreči (na način da se kao rashod priznaje iznos pozitivne razlike između neotpisane poreske i neotpisane računovodstvene vrednosti), međutim, samo u situaciji kada je stalno sredstvo otuđeno ili uništeno. Pravilnikom bi trebalo obuhvatiti i situaciju u kojoj je došlo do rashodovanja osnovnog sredstava s obzirom da postoje osnovna sredstva koja obveznik neće uništiti, otuđiti ali će prestati sa njihovom upotrebom (npr. razne računovodstvene, klijentske i druge baze podataka).

PREDLOG REŠENJA: Dopunom Pravilnika o amortizaciji stalnih sredstava koja se priznaje u poreske svrhe omogućiti priznavanje troška amortizacije po osnovu pozitivne razlike između neotpisane poreske i neotpisane računovodstvene vrednosti i za rashodovana sredstva.

IZAZOV: Stalna poslovna jedinica - Pravila o oporezivanju stalne poslovne jedinice su na elementarnom nivou i ne omogućavaju stranim kompanijama koje privremeno posluju u Srbiji da prijave i plate porez na dobit na jednostavan način. Naime, jedina mogućnost da se porez plati je da se strana kompanija registruje

u formi ogranka ili preduzeća, što predstavlja veliko administrativno opterećenje za kompanije koje privremeno obavljaju delatnost u Srbiji (npr. realizacija vremenski ograničenih projekta i sl.) U mnogim razvijenim zemljama, omogućeno je stranim kompanijama da prijave, obračunaju i plate porez samo na osnovu tzv. poreske registracije tj. bez potrebe da sa pravne strane registruju svoje prisustvo (u vidu ogranka ili kompanije). Slično rešenje već postoji u oblasti PDV-a gde je registracija omogućena putem kroz sistem PDV punomoćnika.

PREDLOG REŠENJA: Pravila o oporezivanju stalne poslovne jedinice treba da budu dopunjena i razjašnjena, možda kroz poseban pravilnik koji bi detaljno odredio sve aspekte oporezivanja za ovaj specifičan način poslovanja. Poreska uprava bi trebala da razvije pristupačan i efikasan sistem za registraciju nerezidentnih kompanija sa stalnim poslovnim jedinicama u Srbiji.

...porez na imovinu

IZAZOV: OMOGUĆAVANJE MALIM I SREDNJIM PREDUZEĆIMA OBRAČUN POREZA NA IMOVINU PO FER VREDNOSTI

Zakon o porezima na imovinu omogućava obveznicima da kao osnovicu za porez koriste fer vrednost ukoliko sredstva vrednuju na taj način u poslovnim knjigama u skladu sa MRS/MSFI. Ministarstvo je u mišljenjima iznelo stav da navedenu odredbu treba tumačiti na način da samo lica koja primenjuju pun MSFI i evidentiraju imovinu po fer vrednosti mogu takvu fer vrednost koristiti kao osnovicu za obračun poreza na imovinu, što otvara pitanja za poreske obveznike koji primenjuju specifične MSFI za mala i srednja preduzeća.

PREDLOG REŠENJA: S obzirom da suštinska razlika između procena fer vrednosti imovine kod obveznika koji primenjuju MSFI i koji primenjuju MSFI za MSFI ne bi trebalo da postoji (što je potvrđeno i skorim mišljenjem Ministarstva finansija, broj 011-00-156/2019-16 od 19. marta 2019. godine), smatramo da bi bilo korisno pojasniti (idealno putem izmene propisa) da pomenuta mogućnost utvrđivanja poreske osnovice važi i za obveznike koji primenjuju MSFI za mala i srednja preduzeća.